

ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ

безперервного професійного навчання аудиторів

напрямок: *управління ефективністю*

**тема: «Вплив поведінкових аспектів аудитора
та зовнішніх факторів на вибір моделі
оцінювання ефективності бізнесу»**

Укладач:

Гнилицька Лариса Володимирівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, сертифікований бухгалтер-практик САР.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
ПЛАН ПРОГРАМИ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ	5
ЗМІСТ ТЕМ ПРОГРАМИ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ	6
МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ	9
ФОРМИ ТА МІСЦЕ ПРОВЕДЕННЯ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ	9
ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ	10
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	11

ВСТУП

Реалізація завдань аудиту ефективності висуває принципово нові вимоги до методів проведення аудиторської перевірки. Результативність такого аудиту безпосередньо залежить від рівня професійної підготовки та компетентності аудиторів, їх уміння узагальнювати інформацію та на її основі обґрунтовувати пріоритетність прийняття управлінських рішень.

В Україні аудит ефективності асоціюють зі складовою державного аудиту і пов'язують, у першу чергу, з оцінкою ефективності використання бюджетних коштів чи функціонування державних програм.

Разом з тим у країнах Західної Європи та США аудит ефективності широко застосовується для оцінювання фінансово-господарської діяльності економічних суб'єктів не лише у державному, а й у приватному секторах, а його користувачами стають не лише державні органи, а й інвестори та партнери підприємства.

На користь аудиту ефективності у приватному секторі свідчить той факт, що в останні роки значно змінився інформаційний ракурс аудиту. Якщо раніше запевнення аудитора щодо безперервності діяльності було беззаперечним орієнтиром щодо інвестиційної привабливості підприємства, то сьогодні інвестори бажають не лише впевнитися у його перспективній платоспроможності та фінансовій стійкості, але й посилити уявлення про потенційні резерви підвищення ефективності. Їх цікавлять не лише поточні фінансові показники підприємства, а й те, яким чином воно досягає поставлених цілей, наскільки ефективно використовує свої ресурси, наскільки є конкурентоспроможним та наскільки адаптивною до змін бізнес-середовища є управлінська система підприємства.

У цьому контексті актуалізується потреба в розширенні інформаційного простору діяльності аудитора та виникає нагальна потреба у систематизації

концепцій оцінювання ефективності та узагальненні практики застосування аналітичних інструментів для збору аудиторських доказів та формування аудиторського судження.

Предмет освітньої програми – є теоретико-методичні та прикладні засади аудиту ефективності.

Мета освітнього заходу полягає у підвищенні професійного рівня сертифікованих аудиторів України, систематизації та поглибленні теоретичних засад та практичних навичок використання аналітичних інструментів для цілей виконання завдань аудиту ефективності. Це буде мати значну практичну користь для підвищення професійного рівня аудиторів та покращення якості надання аудиторських послуг.

Відповідно до поставленої мети передбачено виконання таких **завдань освітнього заходу**:

- обґрунтувати сутність аудиту ефективності для державних та приватних підприємств;
- розкрити залежності між економічністю, продуктивністю та результативністю при оцінюванні ефективності згідно з «3 E» концептом;
- дослідити практику застосування аудиту ефективності в Україні;
- сформулювати нормативне підґрунтя аудиту ефективності для підприємств недержавного сектора;
- охарактеризувати методологічні підходи до формування показників оцінювання ефективності у приватному секторі;
- розкрити вплив зовнішніх факторів на вибір методології оцінювання ефективності;
- набути практичних навичок проведення аудиту ефективності як складової фінансової звітності підприємства;
- розкрити систему коефіцієнтів, що виступають індикаторами оцінювання ефективності для прибуткових підприємств;
- набути практичних навичок щодо оцінювання перспективної прибутковості підприємства;

- набути практичних навичок щодо оцінювання ефективності на основі збалансованої карти економічних показників;
- набути вмінь щодо оцінювання ефективності за даними інтегрованої звітності підприємства;
- сформулювати уявлення про можливості розширення критеріальної оцінки ефективності в державних (некомерційних) організаціях на основі «6 Е» концепту.

Загальна тривалість програми – 12 (дванадцять) годин, в тому числі 4 (чотири) години лекцій та 8 (вісім) годин практичних занять, яка розрахована на 2 календарних дні.

Обсяг Програми складається з 6 (шести) тем:

Тема 1. Теоретичні основи аудиту ефективності (операційного аудиту).

Тема 2. Обґрунтування аудиту ефективності для підприємств недержавного сектору.

Тема 3. Методологічні підходи до формування показників оцінювання ефективності у приватному секторі.

Тема 4. Оцінювання ефективності як складова аудиту фінансової звітності

Тема 5. Оцінка ефективності на основі збалансованої карти економічних показників

Тема 6. Оцінка ефективності як складова аудиту інтегрованої звітності

1. ПЛАН ПРОГРАМИ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ

Програма освітнього заходу розрахована на 12 (дванадцять) годин.

Тривалість освітнього заходу – 12 годин, яка розрахована на 2 календарні дні.

Обсяг програми – 12 годин, в тому числі 4 години лекцій та 8 годин практичних занять:

(години)

№ теми	Назва теми	Обсяг	Лекції	Практичні заняття
1-й день				
1.	Теоретичні основи аудиту ефективності (операційного аудиту).	1	1	-
2	Обґрунтування аудиту ефективності для підприємств недержавного сектору.	1	1	-
3.	Методологічні підходи до формування показників оцінювання ефективності у приватному секторі.	1	1	-
4.	Оцінювання ефективності як складова аудиту фінансової звітності	3	-	3
2-й день				
4.	Оцінювання ефективності як складова аудиту фінансової звітності	1	-	1
5.	Оцінка ефективності на основі збалансованої карти економічних показників	3	-	3
6.	Оцінка ефективності як складова аудиту інтегрованої звітності	2	1	1
Всього тривалість заходу		12	4	8

2. ЗМІСТ ТЕМ ПРОГРАМИ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ

Тема 1. Теоретичні основи аудиту ефективності (операційного аудиту)

Сучасні погляди на ефективність та її оцінку. Різноманітність завдань щодо оцінювання ефективності діяльності суб'єктів господарювання відповідно до потреб зацікавлених сторін. Обґрунтування сутності аудиту ефективності для державних та приватних підприємств. Встановлення залежності між економічністю, продуктивністю та результативністю при оцінюванні ефективності згідно з «3 Е» концептом. Формування уявлення про можливості розширення критеріальної оцінки ефективності в державних (некомерційних)

організаціях на основі «6 E» концепту. Дослідження досвіду аудиторських компаній «великої четвірки» щодо проведення аудиту ефективності в Україні.

Тема 2. Обґрунтування аудиту ефективності для підприємств недержавного сектору

Оцінювання ефективності як ключовий елемент формування висновку щодо впевненості у безперервності діяльності суб'єктів приватного сектору економіки. Проблеми щодо практичного застосування аудиту ефективності у приватному секторі: відсутність чітких регламентів щодо проведення аудиту ефективності; високий рівень суб'єктивізму при висловленні впевненості; відсутність чіткої методології проведення аудиту ефективності. Нормативне обґрунтування аудиту ефективності для підприємств недержавного сектора.

Тема 3. Методологічні підходи до формування показників оцінювання ефективності у приватному секторі

Обґрунтування методології аудиту ефективності в залежності від завдань аудитора при оцінюванні ефективності діяльності суб'єктів господарювання та вимог замовників аудиту. Формування наборів показників оцінювання ефективності в залежності від завдань аудиту. Практичні рекомендації щодо застосування Системи збалансованих економічних показників при здійсненні аудиту ефективності як автономної послуги, що замовляється власником. Практичні рекомендації щодо критеріальної оцінки ефективності на основі коефіцієнтів оборотності, рентабельності та виробничої стійкості підприємства у ситуації, коли аудит ефективності є складовою аудиту фінансової звітності. Практичні рекомендації щодо проведення аудиту ефективності через оцінку складових капіталу підприємства на базі показників інтегрованої звітності. Зовнішні фактори та поведінкові аспекти в оцінюванні ефективності.

Тема 4. Оцінювання ефективності як складова аудиту фінансової звітності

Методологія оцінювання впливу ефективності на безперервність діяльності підприємства. Система рекомендованих коефіцієнтів для використання аудитором при оцінюванні ефективності в контексті визначення рентабельності

діяльності, оборотності складових капіталу підприємства та його виробничої стійкості.

Розгляд практичного кейсу щодо проведення динамічного аналізу показників Звіту про фінансові результати та аналізу беззбитковості при оцінюванні перспектив збереження прибутковості діяльності суб'єкта господарювання в осяжній перспективі.

Формування рекомендацій щодо покращення показників ефективності діяльності підприємств, які функціонують в умовах нестабільної економіки та високої волатильності ринку.

Тема 5. Оцінка ефективності на основі збалансованої карти економічних показників

Проблеми, пов'язані з використанням фінансових показників для оцінювання ефективності. Обґрунтування необхідності розширення діапазону фінансових показників, доповнивши їх нефінансовою інформацією.

Характеристика збалансованої системи економічних показників в контексті оцінювання ефективності діяльності. Переваги та проблеми щодо використання збалансованої системи економічних показників в аудиті ефективності. Система рекомендованих показників для використання аудитором при оцінюванні ефективності діяльності за чотирма перспективами: фінансова перспектива, перспектива клієнтів, внутрішня перспектива бізнесу, перспектива кадрового потенціалу. Методологія формування показників збалансованої системи.

Розгляд практичного кейсу щодо використання Збалансованої системи економічних показників при оцінюванні ефективності діяльності підприємства.

Тема 6. Оцінка ефективності як складова аудиту інтегрованої звітності

Характеристика складових капіталу згідно IRF. Обґрунтування методології формування оцінюючих показників ефективності в контексті використання окремих складових капіталу за даними інтегрованої звітності. Формування наборів оцінюючих показників ефективності в результаті

використання фінансового, виробничого, людського, соціально-репутаційного, інтелектуального та природного капіталів. Методологія формування еталонних значень оцінюючих показників ефективності.

3. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ

Методичне забезпечення Програми освітнього заходу включає:

- навчально-методичний посібник, який містить: опорний конспект лекцій за темами освітнього заходу та набір практичних ситуацій;
- презентаційний матеріал.

4. ФОРМИ ТА МІСЦЕ ПРОВЕДЕННЯ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ

Дана Програма буде проводитись:

- в очної формі в навчальній аудиторії або
- в дистанційній формі в онлайн-режимі з застосуванням платформи ZOOM.

Форма проведення освітнього заходу залежить від узгодженої політики й рішень Президента, Уряду та Верховної Ради щодо проведення необхідних соціально-економічних заходів пов'язаних з військовим станом.

Місце проведення освітнього заходу:

- при очній формі в навчальній аудиторії – м. Запоріжжя, м. Києва, інших регіони України з урахуванням заявок поданих аудиторами щодо обраної теми освітнього заходу.

– в дистанційній формі – м. Запоріжжя, м. Київ через застосуванням платформи ZOOM.

5. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ

– За наслідками участі в освітньому заході аудитори мають опановувати наступні **навики та вміння**:

– розуміти відмінності у підходах до аудиту ефективності для державних (неприбуткових) та приватних підприємств;

– встановлювати залежності між економічністю, продуктивністю та результативністю при оцінюванні ефективності згідно з «3 Е» концептом;

– розрізняти методологічні підходи до формування показників оцінювання ефективності у приватному секторі;

– обирати аналітичний інструментарій оцінювання ефективності діяльності підприємства в залежності від завдань аудитора та вимог замовників аудиту;

– застосовувати професійне судження при формуванні набору оцінюючих показників ефективності;

– враховувати вплив зовнішніх факторів на вибір методології оцінювання ефективності;

– проводити коефіцієнтний аналіз ефективності в межах аудиту фінансової звітності;

– здійснювати динамічний аналіз показників Звіту про фінансові результати та аналіз беззбитковості при оцінюванні перспектив збереження прибутковості діяльності суб'єкта господарювання;

– оцінювати ефективність діяльності на основі збалансованої карти економічних показників;

– обґрунтовувати методологію формування оцінюючих показників

ефективності в контексті використання окремих складових капіталу за даними інтегрованої звітності.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258 – VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
2. Міжнародний стандарт аудиту 520 "Аналітичні процедури". URL: https://stud.com.ua/67142/audit_ta_buhoblik/mizhnarodniy_standart_auditu_an_alitichni_protседuri
3. Міжнародний стандарт аудиту 570 (переглянутий) «Безперервність діяльності». *Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг*. 2020. С. 515. URL: https://www.apob.org.ua/wp-content/uploads/2024/04/Ukr_IAASB_HB_2020-Part_%D0%86.pdf.
4. Міжнародний стандарт аудиту 315 «Ідентифікація та оцінювання ризиків суттєвого викривлення через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища». URL: <https://www.apu.com.ua/wp-content/uploads/2020/07/IAASB-ISA-315-first-time-implementation-guidance-ukr.pdf>
5. ISSAI INTOSAI 300. Performance Audit Principles. 2019. Р. 8–9. URL: https://www.intosai.org/fileadmin/downloads/documents/open_access/ISSAI_100_to_400/issai_300/ISSAI_300_en_2019.pdf.
6. ISSAI INTOSAI 3000. Performance Audit Standard. 2019. Р. 8–13. URL: <https://www.issai.org/wp-content/uploads/2019/08/ISSAI-3000-Performance-Audit-Standard.pdf>.
7. Положення про здійснення внутрішнього аудиту в системі Міністерства фінансів України. 2023. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/172_

%D0%B7%D1%96_%D0%B7%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BC%D0%B8_23_10_2023.pdf.

8. Гнилицька Л.В. Security priorities in assessing the effectiveness of domestic enterprises. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. Київ: ТОВ «Фінтехальянс», 2021. № 2 (37). С. 374–385. DOI: 10.18371/fcaptr.v2i37.230312.

9. Гнилицька Л.В. Analytical procedures of the audit of integrated reporting of corporate enterprises. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. Київ: ТОВ «Фінтехальянс», 2023. № 3(50). С. 87–101. URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptr.3.50.2023.4045>.

10. Слободяник Ю. Б., Крігер Ю. Ю. Аудит ефективності: поняття та принципи. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2022. № 2 (88). URL: http://www.psae-jrnl.nau.in.ua/journal/2_88_2022_ukr/18.pdf.

11. Назарова К. О., Зубаха М. В. Основні детермінанти аудиту ефективності діяльності підприємств суспільного інтересу. *Ефективна економіка*. 2022. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9867>.

12. Performance Auditing/ KPMG. URL: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/pdf/2016/05/Performance-Auditing.pdf>.